laikyti ir gaminti. Viena puodo šukė petelių srityje papuošta banguotų linijų ornamentu.

Perkasoje Nr. 4 buvo rasta XVI a. pirmos pusės plokštinių polichrominių koklių šukių. Išskirtinas radinys - koklis-karūnėlė, kurioje pavaizduota rytietiško stiliaus erotinė scena.

Algirdas Žalnierius

Kėdainių senamiesčio 75 kvartalo, sklypo Didžiojoje g. Nr. 25, žvalgomieji archeologiniai tyrimai

Žvalgomieji archeologiniai tyrimai Kėdainiuose, sklype Didžiojoje g. Nr. 25, buvo atlikti 1993 metais. Jame numatoma pastatyti apie 100 kv. m dydžio priestatą prie dabar restauruojamo XIX a. pab. pastato.

Tyrinėtas sklypas yra centrinėje Kėdainių senamiesčio dalyje. 1604 m. Kėdainių inventoriuje rašoma, kad šiame sklype stovėjo A. Trečioko namas, kuriame veikė karčiama ir smuklė. Tai pirmasis mūrinis namas Didžiojoje gatvėje, statytas tarp 1604-1624 m. Namo dydis buvo 12 kvadratinių prentų (apie 285 kv. m). 1666 m. inventoriuje paminėta, kad pastatas yra apdegęs, bet 1686 m. jis buvo atstatytas. Net keičiantis savininkams valda buvo vadinama "Trečiokiškėmis". Šis pavadinimas išliko ir XVIII a. 1774 m. miesto gaisro metu namas sudegė ir buvo nugriautas. XVIII a. pab. mūrinio namo vietoje buvo pastatytas medinis namas. Šiuo metu sklype stovintis mūrinis namas pastatytas XIX-XX a. riboje. Nuo 1912 m. iki paskutiniųjų metų jame veikė kino teatras.

Archeologinių tyrimų metu buvo iškastos 7 įvairaus dydžio perkasos, ištirtas 106 kv. m plotas. Kultūrinių sluoksnių klodo storis posesijos kieme yra 1,7-1,8 m. Rasto mūrinio pastato rūsio vietoje jo storis yra 2,1-2,7 m.

Natūralus pirminis žemės paviršius yra gelsvas priemolis. Virš jo yra susidaręs 20-30 cm storio tamsiai pilko juodžemio sluoksnis, primenantis dirbamą žemę. Perkasos Nr. 6 ŠR kampe po šiuo sluoksniu buvo rasta juodžemiu su degėsiais užpilta duobė. Joje rastą keramiką galima datuoti XV a. Atrodytų, kad pirmas kultūrinis sluoksnis klostėsi XV-XVI a. Viršutinėje sluoksnio dalyje užfiksuoti degėsių pėdsakai rodo čia buvusį medinį užstatymą. Aukščiau supilti priemolio sluoksniai susidarė kasant pamatų duobę mūriniam pastatui. Mūrinio pastato liekanos buvo rastos perkasose Nr. 5-7. Pastatas stovėjo galu į Didžiąją gatvę. Jo V siena sutapo su V posesijos riba. Pastato plotis - 7 m. Atkasta dalis tęsiasi nuo šiuo metu stovinčio pastato, į PR per 17,5 m. Remiantis istorinėmis žiniomis pirmojo XVII a. mūrinio pastato dydis buvo apie 285 kv. m, todėl jo Š dalis yra po dabar stovinčiu mūriniu pastatu.

Pastato pamatai yra 80-90 cm storio. Jie mūryti naudojant įvairaus dydžio lauko riedulius ir 27,1-27,5x13,5-14,1 x 6,7-7,5 cm plytas su braukomis. Surišant naudotas blogos kokybės liesas, kalkinis skiedinys.

Tyrimų metu buvo rastos 4 pastato patalpos. Pirmoji patalpa nebuvo atkasta, nes iki pastarųjų metų ji buvo naudojama kaip rūsys. 1949 m. inventorizacijos byloje ji žymima perdengta cilindriniu skliautu. Antroji patalpa rasta perkasoje Nr. 7. Tai 4,1 m ilgio ir 2,87 m pločio rūsys, kadaise perdengtas cilindriniu skliautu. Jis užpiltas XIX a. gale, o XX a. beveik visiškai sugriautas tiesiant inžinerines komunikacijas.

Trečia patalpa buvo rasta perkasoje Nr. 6. Šio pastato patalpoje rūsio nebuvo. Patalpos PR kampe buvo rastos požeminės alaus bravoro krosnies liekanos. Bravoras buvo nugriautas ir užpiltas XVII a. gale.

Ketvirta patalpa buvo rasta perkasoje Nr. 3 Joje buvo įrengtas 3,Ox4,O m dydžio rūsys, perdengtas cilindriniu skliautu. Į rūsį buvo patenkama per 1,O pločio laiptinę iš sklypo kiemo. Užpylime rasti archeologiniai radiniai datuojami XVIII a.

Pastatui stovint XVII-XVIII a. kieme susidarė suplūktas tamsiai pilko juodžemio sluoksnis, kurio storis yra 2O-25 cm. Nugriovus mūrinį pastatą XIX-XX a. susidarė 5O-6O cm storio griuvenų ir maišytos žemės sluoksnių horizontas.

Pagal archeologinių tyrimų duomenis buvo koreguotas priestato projektas, išlaikant XVII a. sklypo mūrinio užstatymo planinę struktūrą.

Algirdas Žalnierius

Sklypo Virbalyje,Vilniaus g. Nr. 22 archeologiniai tyrimai

Archeologiniai kasinėjimai Virbalyje, sklype Vilniaus g. Nr. 22, buvo atlikti 1992 m. Jame numatoma statyti visuomeninės-gyvenamos paskirties pastatą. Tyrinėtas sklypas yra istorinio-urbanistinio paminklo - Virbalio senamiesčio centre, buvusios turgavietės aikštės PV kampe. Sklypas neužstatytas, tik prie Vilniaus ir Maironio gatvių kampo tankiai užsodintas įvairių rūšių medžiais. Remiantis istoriniais šaltiniais galima spręsti, kad Virbalio miestelis buvo statytas tuščioje vietoje maždaug 1558-156O metais. 1561 m. Virbalio inventoriuje tyrinėtas sklypas